

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 29 (3533) ●

● ЧАЦВЕР, 3 ЖНІЎНЯ, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Свята над ракою Сочы
У вядомым расійскім курортным горадзе беларускія суполкі ўсё часцей заяўляюць пра сябе, ладзячы масавыя гулянні **Стар. 2**

Як “Сябры” знайшлі сябра
Супляменнікі ў Грузіі не толькі праводзяць сумесныя імпрэзы, але і дапамагаюць адзін другому **Стар. 4**

Пад аховаю Скарыны
Стар. 4

МАРШРУТЫ ЛЕТА

Вандроўнае шчасце

Беларускае таварыства “Сябры” з Эстоніі зладзіла чарговую экскурсію ў Беларусь, але цяпер па новым для турыстаў з Нарвы маршруце

Вандроўкі — гэта заўсёды адкрыцці, радасць новых сустрэч. Пад час паездкі ў Беларусь некаторыя з нарвіцян казалі: споўніліся нарэшце іх дзіцячыя мары. Іх лёгка зразумець! Нас у Белавежскай пушчы, у сваёй рэзідэнцыі, прымаў Дзед Мароз. А ў Брэсце мы дакрануліся да гузіка сапраўднага ліхтаршыка ў час запальвання свята па “Вуліцы ліхтароў”. І кветкі ў памяць пра загінулых усклалі да помніка “Мужнасць” у Брэсцкай крэпасці-героі.

Цікавую і вельмі насычаную вандроўку для жыхароў эстонскага горада Нарва, выхадцаў з Беларусі дый прадстаўнікоў іншых нацыянальнасцяў, зладзіла нарвская суполка “Сябры”. Па маршруце Нарва—Брэст—Белавежская пушча—Гродна—Нарва падарожжа прайшло ўпершыню, і ў яго выправіліся 47 чалавек. А раней, нагадаю, “Сябры” вазілі нарвіцян у Мінск, Хатынь, Дудуткі, Мір, Нясвіж і, канешне ж, горад-пабрацім Нарвы — Барысаў.

Легендарная Брэсцкая крэпасць. Няма слоў, каб выказаць тое, што там адчуваеш. Сэрца сціскаецца ад болю: гэта месца, дзе ў чатыры гадзіны раніцы 22 чэрвеня 1941 года пачалася вайна... А які прыгожы сёння Брэст! І памятных мясцін яго не пералічыць. Ёсць, напрыклад, “Вуліца ліхтароў”: аформілася нядаўна. Вуліца ж была і раней (носіць імя Мікалая Гоголя з 1909 года), а каваныя ліхтары на ёй з’явіліся ў апошнія гады. І ў Брэсце ўжо склалася традыцыя: кожны ве-

ВІКТАР БАЙКАЧОЎ

Турысты з Эстоніі ўсклалі кветкі да манумента “Мужнасць” у Брэсцкай крэпасці

чар сапраўдны ліхтаршык запальвае тыя ліхтары. Ахвочых паглядзець на відовішча заўсёды шмат. Пабачылі рытуал і нарвіцяне, а некаторыя нават патрымаліся за гузік на мундзіры ліхтаршыка і загадалі жаданні. Асаблівае месца ў горадзе і ў пешаходнай вуліцы Савецкай, якую між сабой жыхары называюць “Брэсцкім Арбатам”. Маляўнічая прырода, казаная атмосфера, арыгінальныя скульптуры

чароўных персанажаў акружылі нас у сядзібе Дзед Мароза ў Белавежскай пушчы. Сустрэча і размова з казаным героем, чараўніком ды чудатворцам, яго пытанні, тонкі гумар і эрудыцыя пакарылі нарвіцян, якія на час нават забыліся, што даўно ўжо не дзеці.

Шмат цікавага даведаліся мы пра старажытны горад Гродна. А як прыемна было плыць на цеплаходзе па Аўгустоўскім канале...

Па дарозе дадому турысты дзяліліся ўражаннямі. І ўсе яны былі эмацыйнымі, яскравымі, пазітыўнымі. Казалі добрыя словы і ў адрас “Сяброў”, дзякавалі за радасць ад сустрэчы з вельмі прыгожай, утульнай і гасціннай краінай — Беларуссю.

Віктар Байкачоў,
намеснік старшыні Нарвскага беларускага таварыства “Сябры”, Эстонія

ЮБІЛЕЙ

6 жніўня 1517-га Францыск Скарына выдаў першую друкаваную кнігу “Псалтыр” на старабеларускай мове

МАЛІТВА СКАРЫНЫ

Во гэтаксама, як дзічына:
на дальні выбегла лужок,
а прызнае сваё лаўжо;

як птушачка:
з-пад аблачыны
палі, разлогі аглядае,
а ведае сваё гняздо
ў траве высокай і густой;

як рыба: ў касяку гуляе;
плыве да берага чужога,
а чуче схоўныя віры;

як пчола: ў полі да пары,
а ворага ля іх парога,
вуглей баронячы,
зваюць, —

таксама й людзі:
да зямлі,
дзе ўзгадаваныя былі,
дзе Бог ім сэрцы
акрыліў, —

любоў вялікую мілуць.

Сяргей Панізьнік
→ **Стар. 4**

РОДНЫ БЕРАГ

З Сібіры на зямлю продкаў

На Гомельшчыне пабывалі госці з беларускай вёскі Ермакі Цюменьскай вобласці

Удалечыні ад шуму і мітусні, за палямі ды бярозавымі гайкамі жыве наша вёска Ермакі. Наўрад ці думалі беларускія самаходы, якія прыйшлі сюды ў пошуках свабодных зямель у канцы XIX стагоддзя, што іх родная мова будзе і праз вякі гучаць на сібірскіх прасторах. А гучыць! Ермакоўцы захоўваюць і ўмацоўваюць сваю культурную самабытнасць, таму і паўдзельнічалі ў беларуска-расійскай сацыяльна-культурнай праграме “Вяртанне”. Яе мэта — пашырэнне ведаў

пра гісторыю і культуру жыхароў аграгарадка Рагінь, а таксама стварэнне прасторы для ўзнаўлення мясцовых традыцый і роднасных сувязяў з суродзічамі, якія жывуць у вёсцы Ермакі Вікулаўскага раёна. Мы ж даўно марылі пабываць на зямлі продкаў. І гэта стала магчымым дзякуючы Міжнароднаму грамадскаму аб’яднанню “Згуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына»”, Буда-Кашалёўскаму райвыканкаму, Рагінскаму сельсавету, адміністрацыі ды Цэнтру культуры і вольнага часу Вікулаўскага раёна.

Хто ж адправіўся ў далёкі шлях? Дзесяць спявачак з народнага вальна-фальклорнага гурта “Рос-

сияночка”, якім я кірую, і кіраўніца Ермакоўскай адміністрацыі Святлана Ажгібесава. Пераадолелі тры з паловай тысячы кіламетраў, каб патрапіць у Гомельскую вобласць. Двое сутак у дарозе — і вось яна, доўгачаканая Беларусь! Гэта радзімая зямля тых самых самаходаў, нашчадкі якіх (і я ў тым ліку!) жывуць цяпер у Сібіры, захоўваючы звычаі, традыцыі, песні, мову, а таксама й вышываныя ручнікі, прылады працы і побыту. Заслугоўваюць вялікай павагі людзі, якія ўсё гэта захавалі.

Прыехалі мы ў Мінск 1 чэрвеня. На чыгуначным вакзале сустракалі гасцей аўтар праекта фалькларыст-

Госці з Сібіры ў аграгарадку Рагінь

ка Вольга Лабачэўская і журналісты беларуска-польскай тэлекампаніі “Белсат”. Размясціліся ў гасцініцы “Арбіта”, паехалі на прэзентацыю

дакументальнага фільма “Самаходы”, знятага летась увосень у вёсцы Ермакі: там працавалі тэлежурналісты. → **Стар. 3**

ТРАДЫЦЫ

Свята над ракою Сочы

У вядомым расійскім курортным горадзе беларускія суполкі ўсё часцей заяўляюць пра сябе, ладзячы масавыя гулянні

У мясцовых СМІ з'явілася інфармацыя пра тое, што сёлета, 6 ліпеня ў Сочы, зноў адзначылі свята Івана Купалы. Як вядома, раней у гэты дзень на Русі традыцыйна збіралі лекавыя травы, а калі надыходзілі прыцемкі, то запальвалі папярэдне падрыхтаваныя рытуальныя вогнішчы, здзяйснялі розныя Купальскія абрады. Бо нашы продкі верылі, што ноч напярэдадні свята Івана Хрысціцеля — асабліва. Вось і на курорце Сочы прадстаўнікі ўсіх славянскіх супольнасцяў горада вырашылі правесці яе разам: на беразе ракі Сочы, згадваючы Купальскія традыцыі продкаў.

Паколькі ў Сочы галоўнымі арганізатарамі свята выступілі мясцовыя беларусы, то і цэнтральная стравя на святочным частаванні была — дранікі. Прычым купальцаў сабралася шмат, і спатрэбілася некалькі вёдраў бульбы. Падрыхтавана была і цікавая забаўляльная праграма з улікам Купальскіх традыцый, над якой арганізатары працавалі не адзін дзень. Распачаўшыся яшчэ завідна, бліжэй да вечара народныя гулянні, што праходзілі на прыгожай паляне, пад вечар перамясціліся на бераг ракі. Там запалілі вогнішча ды вадзілі вакол яго карагоды, спявалі Купальскія песні, а калі яно трохі прагарэла, то па даўняй традыцыі маладыя хлопцы і дзяўчаты скакалі праз агонь. А крыху пазней было і купанне ў рацэ.

Прыемна, што Купальская традыцыя прыжылася ў курортным горадзе: актывісты, сябры славянскіх суполак горада на свяце Івана Купалы сустрэліся пяты год запар. “Мы запрасілі на свята грэкаў, грузін, армян ды людзей іншых нацыянальнасцяў, — гаворыць старшыня Савета нацыянальных аб'яднанняў, саветнік кіраўніка горада Сочы Аляксандр Фралянюк. — Купалле тут — гэта ўжо традыцыя, хоць раней у Сочы такога

ІЛЬЯ ФРАЛЯНКО

У свяце, якое ладзілі беларусы Сочы, паўдзельнічала шмат дзяцей

не было. Мы ж вырашылі: паколькі прадстаўнікі розных славянскіх народаў тут вельмі шчыльна жывуць, то варта і вярнуць гэтыя традыцыі, якія шанавалі нашы продкі”.

Акрамя Аляксандра Фралянюка, актыўна паўдзельнічалі ў арганізацыі ды правядзенні свята старшыня гарадской Нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Сочы” Пётр Ефімовіч, яго намеснікі Барыс Макаранка ды Ілья Фралянюк, актывісты суполкі Канстанцін і Анастасія Балшаковы, Андрэй і Святлана Жукі, Андрэй Лапцеў і многія іншыя. А цікавую канцэртна-забаўляльную праграму да свята падрыхтаваў творчы калектыў “Конфетти” пад кіраўніцтвам Рамана Даніловіча і Наталлі Віцько.

Юлія Фралянюка, г. Сочы

Ад рэдакцыі.

Тэкст пра Купалле ў Сочы ў нашу рэдакцыю пераслаў вядомы беларус з Масквы Алег Кандыба — прэзідэнт “Московского клуба белорусов” і галоўны рэдактар газеты “Сябры”. На той час наш зямляк знаходзіўся ў Мінску, на VII З'ездзе беларусаў свету. Ён жа патлумачыў: цяпер Аляксандр Міхайлавіч Фралянюк не толькі ўзначальвае ў Сочы Савет нацыянальных аб'яднанняў — ён і прэзідэнт “Сочинского клуба белорусов”. Арганізацыі, якімі кіруюць Аляксандр Фралянюк і Пётр Ефімовіч, цяпер у складзе “Московского клуба белорусов”. Усяго ж, напісаў нам Алег Кандыба, на сённяшні дзень у Расіі створана 53 клубы беларусаў.

Што да з'езда, то яго маскоўскі

госць называе лепшым з усіх, якія праводзіла суполка “Бацькаўшчына”: “Цудоўнае выступленне Міністра замежных спраў Уладзіміра Макея прыўнесла ў залу добры настрой, зняло напружанасць, неспакой, пачуццё надуманай “апазіцыйнасці”, дало годны дзелавы старт рабоце з'езда. Дзелавыя, стрыманыя і граматычныя былі выступленні кіраўнікоў і сяброў розных суполак. Парадаваў мяне і асноўны склад дэлегатаў, найвысочэйшы ўзровень усіх мерапрыемстваў з'езда. На мой погляд, пачаўся новы этап адносінаў кіраўніцтва Беларусі і народнай дыпламатыі — яе прадстаўляюць беларусы свету. І ёсць надзея, што гэтае ўзаемадзеянне прынясе карысць нашым землякам у свеце, а таксама і ў любімай і роднай Бацькаўшчыне”.

СТАСУНКИ

Іншым у прыклад

Досвед працы беларускай дзяржавы з дыяспарай цікавы актывістам Рускага культурнага цэнтра з Тальяці

Беларусы Тальяці, кіраўніца суполкі “Нёман” Людміла Дзёміна супрацоўнічае з Рuskім культурным цэнтрам, якім кіруе Уладзімір Патакаў. Ён быў і ў складзе дэлегацыі з Тальяці, калі гурт “Купалінка” выступаў на Міжнародным фэсце “Вянок дружбы”. Заехаўшы пасля Бабруска ў Мінск, Людміла Дзёміна і Уладзімір Патакаў кантактавалі з людзьмі, якія непасрэдна працуюць з дыяспарай. Была сустрэча з кіраўніцай Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Вольгай Антоненкай, затым — гуртка ва Улаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Леаніда Гулякі. У тэксце “З Тальяці — з песнямі” (ГР, 20. 07. 2017) Людміла Дзёміна пісала, што ў ёй паўдзельнічалі начальнік аддзела Аляксандр Сасновіч, дарадца галоўнага ўпраўлення шматбаковай дыпламатыі Міністэрства замежных спраў Аляксандр Чвей.

Уладзімір Патакаў расказаў: цяпер існуе 36 стратэгіі развіцця Расіі, аднак “руская тэма” ў іх не прапісана, таму і створаны Рускі культурны цэнтр. Яму цікавы беларускі досвед працы з дыяспарай. Зацікаўленасць у далейшых кантактах з РКЦ выказаў і Леанід Гуляка.

На сустрэчы Уладзімір Патакаў паведаміў, што ягонае маці мела родавыя карані ў Беларусі. Пазней мы ўдакладнілі: яна, Таццяна Булах, была спецыялістам па фінансах, дэпутатам Дзяржаўнай думы Расіі. Памерла ў 2013 годзе. Мы паралілі Уладзіміру Уладзіміравічу пацікавіцца, дзе раней кампактна жылі Булахі, пры дапамозе беларускага інтэрнэт-рэсурса “Дапаможнік” <https://helper.archonline.by/#> І ён знайшоў аж тры месцы.

Спадзяемся, што Уладзімір прадоўжыць радаводныя пошукі.

ТАЛЕНТЫ

Музычныя падарункі землякам

Іван Іванаў

Таленавіты піяніст з Гродна Кірыл Кедук выступае на вядомых сцэнічных пляцоўках, знаходзіць час і дома пайграць — разам з сусветна вядомымі выканаўцамі

Бывае так: толькі выйшаў малады спявак, выканаўца на міжнародны ўзровень творчасці — і ўжо дома, у Беларусі ягоных выступленняў не пачуеш ды не ўбачыш. А малады піяніст з Гродна, які цяпер паспяхова выступае па ўсім свеце, і Бацькаўшчыну не забывае. У 2013-м, напрыклад, менавіта па ягонай ініцыятыве ў Гродне прайшоў першы Фэст класічнай музыкі пад незвычайнай назвай TuzenHouse. На запрашэнне Кірыла прыехалі вядомыя выканаўцы. Так нарадзілася традыцыя, і яна

доўжыцца. А названы фэст у гонар гарадзенскага старасты, вядомага мецэната Антонія Тызенгауза. Менавіта ж ён яшчэ ў канцы XVIII стагоддзя шмат зрабіў для Гародні: адкрыў мануфактуру, музычную школу і тэатр, пабудаваў цэлы раён горада. Дарэчы, ужо ў 2014-м гродзенскі фэст сваім музычным крылом закрануў і Мінск: заключны канцэрт паўтараўся на сцэне Беларускай дзяржфілармоніі.

А вось паведамленні з прэсы ўвесну мінулага года: піяніст Кірыл Кедук выступае ў Брэсце. Калегі нагадваюць, што наш зямляк — пераможца конкурсу Уладзіміра Гаровіца, лаўрэат 15 іншых міжнародных конкурсаў. Ён выступаў з вядомымі аркестрамі Расіі, Германіі, Швейцарыі, Італіі ды ЗША. У адным з тэкстаў аглядалніцы газеты “Культура” Надзеі Бунцэвіч

чытаем, што яшчэ падлеткам пасля перамогі ў Кіеве Кірылу прапанавалі прадоўжыць навучанне за мяжой, і ён абраў Польшчу. А лаўрэатства ў Германіі (“Kissingner Klavier Olymp”, дзе арганізатары самі выбіраюць удзельнікаў сярод наймацнейшых піяністаў свету) і, асабліва, Англіі (“James Mottram International Piano Competition”) мелі працягам шматлікія гастрольныя туры.

Адна з цікавых музычных падзей у Беларусі з удзелам піяніста-віртуоза была прымеркавана да 25-годдзя падпісання Дагавора паміж Беларуссю і Польшчай аб добрасуседстве і дружалюбным супрацоўніцтве. 29 чэрвеня прайшоў канцэрт “Класіка і джаз” у Вялікай канцэртнай зале Белдзяржфілармоніі. Для мінчан і гасцей горада ігралі легенда сусветнага джазу польскі піяніст Лешак Мож-

дэр, лаўрэат міжнародных конкурсаў Кірыл Кедук і Дзяржаўны камерны аркестр Беларусі. Ладзілі канцэрт разам з філармоніяй і аркестрам Амбуасада Польшчы ў Беларусі, Польскі інстытут у Мінску, Музычны дом “Класіка”, кампанія “AMICA”. Гучалі творы беларускіх і польскіх кампазітараў.

У праграмцы канцэрта ёсць словы піяніста Джона О'Конара, што Кірыл Кедук — адзін з найцікавых маладых піяністаў сучаснасці, а дырыжор Томас Зандэрлінг лічыць яго “выбітным выканаўцам з велічэзным патэнцыялам для грандыёзнай міжнароднай кар'еры”.

Вось некаторыя з канцэртных пляцовак свету, дзе беларус выступае: Steinway Hall у Нью-Ёрку, Зальцбургскі Мацартэум, Вялікая зала Маскоўскай кансерваторыі,

Піяніст-віртуоз Кірыл Кедук

Зала Каралевы Елізаветы ў Антверпэне, Канцэртная зала Марыінскага тэатра ў Пецярбурзе, Зала Вэрдзі ў Мілане, Bridgewater Hall у Манчэстэры, Тэатр Гарыбальдзі ў Палерма, Маскоўскі міжнародны Дом музыкі ды Namariku Asahi Hall у Токіа...

Нарадзіўшыся ў Гродне, Кірыл пачаў займацца музыкай у 6 гадоў, а ў 10 — упершыню выступіў з Сімафанічным аркестрам. Вучыўся ў Пётры Палечнага ў Музычным універсітэце ў Варшаве, у Барыса Петрушанскага ў Міжнароднай

фартэп'яаннай акадэміі Incontricol Maestro (г. Імала, Італія), закончыў аспірантуру ў класе Грэма Скота ў Каралеўскім Паўночным каледжы музыкі ў Манчэстэры.

І яшчэ адзін штрых да партрэта Кірылы Кедука. У Дзятлаўскай райгазете “Перамога” змешчана інтэрв'ю з ім. Піяніст кажа: “У Дзятлаве жыве мой дзядзька, а ў суседніх Хадзьяўлянах бабуля. Я вельмі люблю прыязджаць да іх, наведваць Дзятлава. Як і суседні Навагрудак. Гэта прыгожыя гістарычныя мясціны”.

РОДНЫ БЕРАГ

З Сібіры на зямлю продкаў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У галерэі яе і была прэзентацыя, мы там — як ганаровыя госці. Пра тое, як стваралася кінастужка, распавялі: рэжысёр Ірына Волах, сцэнарыст Вольга Лабачэўская, апэратар Юры Плюшчаў і гукааператар Яўген Рагозін. Яны казалі: хоць беларусы на Вікулаўскай зямлі абруселі, аднак захавалі сваю самабытнасць. Пасля прагляду фільма было шмат пытанняў — як творчай групе, так і нам, героям фільма. Гурт “Россияночка” да таго ж паспяваў нашы самаходзкія песні. Мінчанка Наталля Лось паказала нам прыгожыя аб’екты з саломы і падарыла іх нам. І тэлэкампанія кожнаму з нас падарыла кампакт-дysкі з фільмам.

2 чэрвеня, праехаўшы 312 кіламетраў ад сталіцы, мы прыбылі ў аграгарадок Рагінь Буда-Кашалёўскага раёна: дарогі ў Беларусі выдатныя. Мы ўсе хваліліся, ступаючы на зямлю сваіх продкаў. Менавіта ж адсюль прыйшлі беларусы ў Цюменьскі край на агледзіны, потым там заснавалі новыя вёскі: Ермакі, Асінаўка, Ялоўка. У Рагінскім цэнтры народнай творчасці сустрэлі нас з хлебам-соллю артысты мясцовага ансамбля “Крыніца” і дырэктар цэнтры Таццяна Сарокіна.

Сустрэча была цёплай і кранальнай, мясцовыя жыхары і мы не хавалі слёз, але ж то былі слёзы радасці: ад таго, што маем магчымасць парадніцца з нашчадкамі нашых продкаў. Нас рассялілі па хатах і дамах жыхароў Рагіні, каб у зносінах з імі маглі знайсці на беларускай зямлі сваіх сваякоў, з якімі даўно страцілі сувязі.

Крыху пазней з дырэктарам Рагінскай сярэдняй школы Мікалаем Чарняковым прайшліся па аграгарадку. Наведалі школу на 630 месцаў — цяпер там толькі 65 вучняў. Мясцовы музей пры школе займае два пакоі, але ў ім няма матэрыялаў пра масавыя перасяленні беларусаў у Расію. Мы прывезлі ў музей свае падарункі: альбом “Успаміны пра мінулае” з унікальным матэрыялам пра перасяленне продкаў у Сібір, два саматканныя вышываныя ручнікі, кнігі пра нашу вобласць і Вікулаўскі раён, буклеты і берасцяныя кошычак-“туесок”. Апошні, дарэчы, прывезены быў з Рагіні яе жыхарамі на Ермакоўскую зямлю яшчэ ў канцы XIX стагоддзя. І вось вярнуўся дадому!

Увечары ў Цэнтры народнай творчасці была наша сустрэча з жыхарамі Рагіні, тэлегрупай “Белсат”. Доўга распыталі нас пра жыццё ў Сібіры, там жа і абмяркоўвалі

радаводы Чарняковых, Новікавых, Мельнікавых, Крупнікавых. Шмат усяго цікавага даведаліся!

А 3 чэрвеня была Траецкая субота. Старшыня райсавета Алена Алексіна сустрэла нас у Цэнтры народнай творчасці, суправаджала ўвесь дзень. Спачатку пабывалі на могілках вёсак Рагінь і Бушаўка — спадзяваліся знайсці магільныя надмагілля родных нам людзей. Што важна: многім тое ўдалося, знайшлі далёкіх родзічаў. Я, аднак, не знайшла нікога з роду Гарбуновых, з якога маю карані. А

цэрт гурта “Россияночка” пад назвай “У песень — родная душа”.

Помніцца нам канцэрт... У зале — шмат глядачоў: людзі ведалі пра наш прыезд. Відаць было, што гэта песні іх бацькоў, дзядоў і прадзедаў, бо спявалі ў зале — разам з намі. І такая еднасць у песні, роднасць духоўная краналі нас да глыбіні душы. Такого ж мы анідзе не сустрэлі... Ансамбль выканаў песні самаходаў і, бачылі мы, расчулі глядачоў прама да слёз... Ну якое ж гэта шчасце: спяваць родным

Сібірачкі на зямлі продкаў

Фалькларыст Вольга Лабачэўская з гасцямі

некастрычаных з бабулінай радні, Янковых, знайшла магільны надмагілля на могілках у Бушаўцы. Толькі не ведаю дакладна, ці гэта тыя. Бо Янковых там шмат пахавана.

Пасля была экскурсія па Бушаўскім дзіцячым садзе-сярэдняй школе. Паказалі нам і мясцовую ферму: сучасную, з новым абсталяваннем для даення кароў і домікамі для цялят. Наведалі карцінную галерэю імя Яўсея Маісеенкі ды Чабатовіцкі цэнтр народнай творчасці і побыту: там шмат чаго цікавага, ад ручнікоў да прадметаў побыту. Дзівіліся: падобныя ж экспанаты, ну адзін у адзін, ёсць і ў нашым Ермакоўскім музеі. Мы расказвалі, якія звычаі, абрады, традыцыі захавалі ды перадалі нам продкі. А падабенства ва ўсім — забудова, планіроўка беларускіх вёсак, хат у іх, цёплае і гасціннае стаўленне да гасцей, гоман, прырода навакольная — штораз нагадвалі нам пра Ермакі. Час праляцеў хутка — і вось мы ўжо ў прыгожым раённым Доме культуры Буда-Кашалёва. Там і быў кан-

людзям! Прама ад сэрца да сэрца ідзе песня. Пасля выступу ўдзячныя, узрушаныя людзі падыходзілі, пытаўся: як нам удалося захаваць песні продкаў? З туюго казалі, што цяпер песні бацькоў на Буда-Кашалёўшчыне наогул не спяваюць...

У праекце “Вяртанне” спланавана было варэнне дамашняга піва: па рэцэпце, згубленым на зямлі нашых продкаў, але захаваным самаходамі ў Сібіры. Вось мы і аднавілі яго разам з жыхарамі Рагіні. Смачнае атрымалася піва!

У дзень Тройцы, 4 чэрвеня, з раніцы свяціла гарачае сонца. Мы паўдзельнічалі ў набажэнстве ля храма Свяціцеля Мікалая Цудатворца, які будзецеца, і заклалі зямлю, прывезеную з Ермакоў, у той падмурок: каб яшчэ больш парадніцца з зямлёй Беларусі. Узлілі й па жменьцы тае зямлі, каб пакласці на магількі продкаў — першых перасяленцаў-беларусаў, якія прыйшлі ў Сібір. Падыходзілі мясцовыя людзі, пытаўся пра сваякоў —

тых, хто выехаў калісьці ў Цюменьскую вобласць, звярталі адзін у аднаго факты, імёны. Па ўсім відаць: любяць беларусы зямлю сваю, памятаюць род — па імёнах, прозвішчах, прафесіях. А пазней было свята вёскі, у якім абрады “Тройца” прадставілі як мясцовыя гурты, так і “Россияночка”. Быў і канцэрт з беларускіх песень, а ў канцы свята — дэгустацыя хатняга піва. Рагінцы казалі: піва жывое, густое і адчуваецца, што яно — са збожжа, якое ўвабрала водар зямлі. Той і сапраўды: гэта не проста напоі, а й пэўная сімвалічная

ім, а таксама прыродным ландшафтам на стромкім беразе рэчкі Сож. Гамяльчане беражліва захоўваюць сваю гістарычную і культурную спадчыну.

У Гомелі была і экскурсія па філіяле Веткаўскага музея-запаведніка народных традыцый. Філіял месціцца на тэрыторыі Палацава-паркавага ансамбля. Нам паказалі, як ткуць на старадаўніх кроснах ручнікі, паясы, дываны, дарожкі. Там працуе і клуб “Параскева”, які прыцягвае маладых людзей, што жадаюць комплексна вывучаць

унікальных экспанатаў: кнігі-старадрукі Івана Фёдарова, Пятра Мсціслаўца, Андроніка Цімафеева, Васіля Гарабурды... Старадаўнія разьбяныя абразкі й крыжы, іконы, рознае адзенне, вышыванае арнаментам... Зала, куды трапляе глядач, мае выгляд старога горада, дзе кожны дом — са сваім характарам і лёсам, дзе ніводзін узорны элемент не пазбаўлены сэнсу, дзе майстар творыць цуды — на радасць усім. Ёсць у Веткаўскім музеі выстава, якая расказвае пра меднае ліццё і чаканьня аклады — яны ў зіхатлівым залатым бляску. “Тут, у Ветцы, ніколі не перарывалася нітка народных традыцый і рамёстваў”, — казаў нам экскурсавод.

У Мінску 6 чэрвеня наведалі гістарычныя мясціны, Дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Усе дні ў Беларусі з намі была Вольга Лабачэўская. Яна ж і праводзіла да

цягніка. Вялікі дзякуй ёй за гэта. Мы ж для сябе зрабілі выснову: прымаць гасцей Беларусь умее! Увогуле для нас паездка была — і гонар, і хваляванне. Мы ж былі як частка жывой гісторыі, у якой нашчадкі “самаходаў” едуць на зямлю продкаў, каб даведацца, чаму яны рушылі ў Сібір. Даведацца, як раней жылі нашы продкі, да перасялення. Хацелі дазнацца, у якім стане захавалася народная культура беларусаў на зямлі нашых продкаў, якія шанавалі традыцыі, абрады, мову, спявалі народныя песні.

Шмат раздумаў, развагаў выклікала вандроўка. Мы трохі лепш зразумелі саміх сябе. А на пытанне журналістаў, ці магчыма вяртанне нашчадкаў перасяленцаў у Беларусь, усе адказалі: наўрад ці вернемся... Ермакі — гэта наша Радзіма, і мы тужым па ёй нават цяпер.

З Беларусі мы прывезлі яркія ўражанні, новыя кантакты, сувеніры, метадычныя матэрыялы для працы, падарункі краязнаўчаму музею ў Ермаках. А як прыехалі дадому, то пасадзілі алею каштанаў і дубоў, падараных нам ад лясгаса Буда-Кашалёўскага раёна. Вельмі дарагі для нас падарунак!

Надзея Вычужаніна, кіраўніца ансамбля “Россияночка” з вёскі Ермакі, Расія

Алена Новікава з Санкт-Пецярбурга

Канцэрт “Россияночки” ў Буда-Кашалёве

связь з традыцыямі, з зямлёй продкаў. Таму й вараць адметнае піва ў Ермаках па гэты час.

5 чэрвеня мы пакідалі раён. Васкоўцы выціралі слёзы, мы абменьваліся адрасамі: вырашылі падтрымліваць сувязі. Дарэчы, у Рагіні да нашай групы далучыліся Мікалай Вараб’ёў, наш аднавясковец (ён якраз быў у камандзіроўцы ў Маскве, але ж марыў пабываць у Беларусі) і Алена Новікава — прапрапраўнучка перасяленцаў, якая жыве ў Санкт-Пецярбурзе. Разам з імі і паехалі ў Гомель. Сярод славуцасцяў яго першыństwo, несумненна, у Палацава-паркавага ансамбля Румянцавых-Паскевічаў. І мы любаваліся

традыцыі народнага ткацтва, праводзяць энтузіясты і беларускія абрады.

Наведалі й гарадок Ветка, заснаваны ў 1680 годзе рускімі перасяленцамі-стараверамі. Палескае пасяленне стала для іх новым духоўным цэнтрам, пра што сведчыць і назва плошчы горада: Красная. На ёй, у гістарычным будынку працуе Веткаўскі музей народнай творчасці, яго заснавальнікам быў краязнаўца Фёдар Шкляраў. У музеі — вялікае багацце вышытых ручнікоў, бо яны ж суправаджалі чалавека на працягу ўсяго жыцця: першы ткаўся да нараджэння дзіцяці, апошні — павязвалі на магільны крыж. Шмат іншых

Ад рэдакцыі

Дзякуем спадарыні Надзеі за грунтоўны, падрабязны артыкул. Спадзяемся, ён натхніць і падахвоціць іншых беларусаў замежжа на пошукі родавых каранёў. І што сувязі паміж васкоўцамі з вёсак Рагінь і Бушаўка, што ў Буда-Кашалёўскім раёне, а таксама з беларускіх вёсак у Сібіры Ермакі, Асінаўка, Ялоўка ды выхадцамі з іх будучы ўмацоўвацца. Раім усім, хто хоча знайсці радню, звяртацца таксама і ў архівы — як у Беларусі, так і ў Расіі.

На нашу просьбу Надзея Вычужаніна выслала ў рэдакцыю аўдыёфайл унікальнай песні “Што за рэчкай” з рэпертуару “Россияночки”, з прыпіскай: “Запісалі мы яе ў нашай аднасяльчанкі Таццяны Цімафееўны Грэшчанкі”. Хто мае інтарэс да запісу — пішыце на электронны адрас рэдакцыі.

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Як “Сябры” знайшлі сябра

Супляменнікі ў Грузіі не толькі праводзяць сумесныя імпрэзы, але і дапамагаюць адзін другому

Кацярына Мядзведская

На святочнай Вечарыне беларускай культуры, якую да Дня Незалежнасці Беларусі ладзіў Саюз беларускіх суайчыннікаў у Грузіі “Сябры”, былі таксама прадстаўнікі беларускага Консульства ў Тбілісі, грузінскія журналісты. У газеце “Заря Востока” з’явіўся фотарэпартаж з падзеі ды нататка. Падаем тэкст на мове арыгіналу. “За основную дату национального суверенитета Беларуси взята дата освобождения столицы республики, города Минска, частями Красной Армии. Беларусь, пожалуй, единственная республика бывшего СССР, где руководство страны здраво и ответственно оценивает свою новейшую историю, и не пытается её переписать. Здесь не открывают музеев “Советской оккупации”, не взрывают воинских мемориалов, не устраивают эсэсовских парадов, с почтением относятся к людям, вынесшим на своих плечах тяготы Второй мировой войны. Свою лепту в празднование Дня национального суверенитета вносят и общественные организации, объединяющие белорусских соотечественников за рубежом. Не остался в стороне и Союз белорусских соотечественников в Грузии “Сябры”, возглавляемый Алексеем Бахолдиным, отметивший данную знаменательную дату

Вечарына беларускай культуры прайшла ў “Кавказском доме” Тбілісі

6 июля в “Кавказском доме”, — пісаў у выданні аўтар Уладзіслаў Маргіані.

Свае фотаздымкі ды невялічкі тэкст з імпрэзы даслаў нам у рэдакцыю і яе непасрэды ўдзельнік, супляменнік з Тбілісі Павел Кірылаў. Ён піша: “Святочны вечар беларускай культуры ладзіў Саюз беларускіх суайчыннікаў у Грузіі “Сябры”. Вядучым імпрэзы стаў яе ініцыятар — кіраўнік аб’яднання Аляксей Бахолдзін. Гасцей вітаў гурт славянскай песні “Лілея”. У яго выкананні вельмі ўдала прагучала песня “А я лягу, прылягу...”: нагадала атмасферу мірнага спакою ў сучаснай Беларусі. Шмат песень выканаў ансамбль пра вайну. Расчулі прысутных і аповед пра нядаўнюю паездку ў Беларусь ветэрана Левана Чачуа. Спецыяльна да свята напісаная вершы прачыталі Міхаіл Ананяў з дачкой, а вершы беларускіх класікаў прадэкламаваў Юры Кавалёў, беларус з грузінскага горада Руставі. Прыгожыя лірычныя песні, якія нібыта пераносілі слухачоў у панаднёманскія мясціны, выканаў Роланд Аблюція.

Песні пра вайну выконваў гурт “Лілея”

Знакамітую “Белавежскую пушчу” з каларытным грузінскім акцэнтам праспяваў Назі Сарджвеладзе, а “Купалінку” — вакальны мужчынскі ансамбль “Шавлего”.

Дарэчы, Павел Кірылаў не ўпершыню на сувязі з рэдакцыяй. Раней пісаў у фэйсбуку, што ў Грузіі амаль два гады, вандраваў... Пасля трапіў у аварыю, доўга лячыўся. Вельмі хацеў там знайсці землякоў. Як бачым, знайшоў “Сяброў”! Хочацца спадзя-

вацца, што былы мінчанін, выпускнік гістфака БДУ Павел Кірылаў знойдзе ў суполцы сабе заняткаў па душы. Ведаем, што распрацоўвае ён турысцкія праекты, вядзе інфармацыйны блог... А можа стане Павел, напрыклад, прэс-сакратаром суполкі ды й нашым пазаштатным аўтарам? Жадаем супляменнікам у Грузіі: быць разам, трымацца і падтрымліваць адно аднаго, у якія б абставіны хто ні трапіў. І хай не будзе спрэчак у “Сяброў”!

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Пад аховаю Скарыны

У чэшскай Празе 500 гадоў таму, 6 жніўня 1517-га, першадрукар і асветнік Францыск Скарына выдаў першую друкаваную кнігу “Псалтыр” на старабеларускай мове

У Беларусі ды розных краінах за межжа, у тым ліку й па лініі ЮНЕСКА, шырока адзначаецца 500-годдзе беларускага кнігадрукавання. Мне ж згадваюцца 500-я ўгодкі самога вялікага Палачаніна, якія ў нашай краіне адзначаліся ў 1990 годзе. Да юбілею я ўкладаў зборнік “Падарожная кніжка Скарыны” (“Юнацтва”, 1990). Гэта была своеасабліва згадка пра “Малую падарожную кніжку”, выдадзеную Францыскам Скарынам у Вільні (1522). Вялікую дапамогу аказала мне ва ўкладанні тома бібліяграф, скарыназнаўца Валянціна Нікіфарэўна Дышыневіч.

Больш за сто аўтараў тады ўдалося сабраць пад адной вокладкай. То былі ўхваленні высакародных памкненняў Францыска Скарыны — і ў выказваннях вучоных, і ў творах пісьменнікаў,

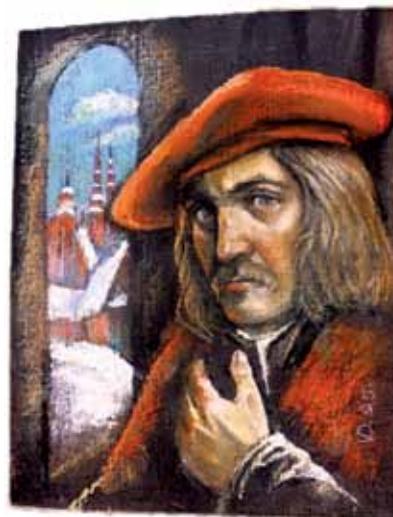
прысвечаных гуманісту і асветніку. Чытачы пазнаёмліліся таксама з арыгінальнымі вершаванымі тэкстамі першадрукара да яго біблейскіх кнігаў, з асноўнымі фактамі жыццяздзейнасці слаўнага Палачаніна. Кніга была прыхільна сустрэта грамадскасцю, а я ў хуткім часе быў ушанаваны медалём Францыска Скарыны (у 1991 годзе).

Ужо нага з нас, пэўна, свой шлях да Скарыны. Мая прыхільнасць да земляка-падзвіжніка, набытая ў 1960-х пры азнаямленні з ягонай спадчынай у Львоўскім музеі ўкраінскага мастацтва, натхняла на ўсё новыя здзяйсненні. У 1994-м у серыі “Школьная бібліятэка” выйшла ўкладзенае мною выданне “Слаўны сын Беларусі: Кніга пра Скарыну”. Адкрывалася ж яна прадмовай “Людзі прадвесня” сёлетага юбіляра, прафесара Адама Мальдзіса (які, дарэчы, нарадзіўся 7 жніўня — на другі дзень пасля выхаду першадрука, толькі ў 1932-м...). А далей на 254-х старонках — аповесці, апавяданні, вершы, прысвечаныя Скарыну. І дзесяць

старонак займалі ёмкай, вобразнай выказанні вучоных, пісьменнікаў, дзеячоў культуры.

Асобны раздзел прысвячаўся паслядоўнікам слаўнага сына Беларусі, былі прадстаўлены творы Максіма Багдановіча, Максіма Гарэцкага, Алеся Дудара, Уладзіміра Караткевіча, Анатоля Клышкі, Янкі Купалы, Алега Лойкі, Алеся Салаўя, Фёдара Янкоўскага, Ігната Дварчаніна. Згадваюцца дзве сустрэчы з пісьменнікам Вячаславам Адамчыкам на той самай знакамітай Лысай Гары: дзе й цяпер лецішчы літаратараў. Зноў углядаюся ў акуратны почырк з прыпіскай: “Сяргею Панізьніку для зборніка пра Скарыну”. Тыя восем радкоў узвышаюць душу і сёння: “За Скарынаю стаіць яшчэ нераспазнаны і неацэнены да канца свет яго разнастайнай дзейнасці і ведаў, але тое, што мы спасягнулі, што дайшло да нас і да чаго мы прычыніліся, ужо дазваляе нам падаць руку роўнасці ўсведамленай і культурнай Еўропе. Вячаслаў Адамчык. 12.VII.1989”.

У 1999 годзе на сваёй не “ма-

В. Дзевіскіба. Францыск Скарына

лой” радзіме, а вялікай я заснаваў краязнаўчы музей. І многія літаратары пакінулі дарчыя надпісы на кнігах для абодвух — на Дзвіне — створаных мною музеяў. Водгукі тыя сабраны і ў новай кнізе-альбоме “Аўтографы з кніжніцы Сяргея Панізьніка (1960—2011). Гэтае ўнікальнае сямейнае выданне я разносіў па Мінску, перасылаў знаёмым. Дык вось, у 2000-м, у знакавы для заходнебеларускага жыхара дзень 17 верасня Вячаслаў Уладзіміравіч, сам з заходнікаў, перадаў мне сваю кнігу “Яблык спакусы” з аўтографам. Для мяне гэта

ВЕСТКІ

Рамантык з пэндзлем

Рыгор Арэшка

Выстава прац вядомага акварэліста Фёдара Кісялёва прайшла ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры

“У глыбінях зямлі нашых душ карані...” — так называлася выстава, і гэта радок з глыбокага верша Ніла Глывіча. Як сведчаць мастацтвазнаўцы, у акварэльным жывапісе Фёдара Кісялёва лірычны матывы цесна спалучаны з рамантычным гучаннем. Тэма Радзімы, краявіды з помнікамі даўніны, дыханне часу — усё гэта ёсць у творах майстра. Як і моцная сувязь з літаратурай. У прыватнасці, серыя “Пасожская балада” прысвечана пісьменнікам Пасожжа — Віктару Карамазаву, Аляксею Пысіну, Міхасю Стральцову. Мастацкі цыкл “З глыбінь мінулага” дае магчымасць узгадаць імя знакамітага паэта Адама Міцкевіча. Заслугоўвае ўвагі таксама й серыя “У краі азёрным”, якая ўключае працу з характэрнай назвай: “Бычкі. На радзіме В. Быкава”. Серыя “Шлях да паэта” прысвечана выдатнаму Песняру Янку Купалу і тым мясцінам, дзе ён жыў.

У прэс-рэлізе, дасланым з музея, гаворыцца: акварэліст Фёдар Кісялёў нарадзіўся 15 верасня 1946 года ў вёсцы Іванава Слабада Клімавіцкага раёна Магілёўшчыны. У 1971-м закончыў мастацка-графічны факультэт Віцебскага педінстытута, з 1978-га ён — сябра Беларускага саюза мастакоў. Фёдар Сцяфанавіч — прадстаўнік Віцебскай акварэльнай школы, вучань вядомых акварэлістаў Фелікса Гумена ды Івана Сталярова. Асноўныя жанры творчасці мастака — пейзаж і наюр-морт. Найбольш блізкія тэмы творчасці — гэта Прыдняпроўскі край, Паазер’е, матывы Бацькаўшчыны, помнікі гісторыі ды культуры.